

DalaNatur

E-nyhetsbrev maj-juni 2014

Länsförbundets styrelse, överst fr v: Gunilla Roos, Gun Kallur, Ingela Källén, Jessica Brännkärr, Margareta Wikström, Jimmy Skord. Andra raden fr v Annika Varghans, Torbjörn Thalín, Ulla Magnusson, Ulf Jernberg. Saknas på bilden: Bengt Ehnström, Johan Hallberg, Karin Stigsdotter, Maria Danielsson, Anders Claesson och Pelle Florell.

Länsstämman

Naturskyddsföreningen Dalarnas länsstämma hölls i år den 13 april i Leksand. På stämman delades miljöpriserna Stora och Lilla lyckosparken ut till Sollerö skola respektive företaget Svesol. Miljösvikarpriset gick till Igrene AB. Ny styrelse för länsförbundet valdes och stämman antog också ett uttalande om varg. Christer Borg, mycket engagerad i vattenfrågor, var riksstyrelsens representant.

Efter stämman njöt deltagarna av lunch från Rältagården och en utflykt till Lugnet/Barkdals naturreservat under ledning av Åsa Rydell. Läs mer:

<http://dalarna.naturskyddsforeningen.se/2014/04/13/miljopriser-till-skola-och-solenergi-svikarpriset-till-gas/>

<http://dalarna.naturskyddsforeningen.se/2014/04/14/uttalande-om-varg-fran-lansstamman/>

<http://dalarna.naturskyddsforeningen.se/2014/04/01/handlingar-till-lansstamman/>

<http://dalarna.naturskyddsforeningen.se/2014/04/13/ny-styrelse-for-lansforbundet/>

Rösta för miljön i EU-valet!

Den 25 maj har du chansen att göra en stor insats för miljön genom att rösta i EU-valet. Detta val är minst lika viktigt för miljö- och naturfrågorna som riksdagsvalet eftersom många av dessa frågor avgörs i EU och parlamentarikerna har stort inflytande på den europeiska naturvården och miljöagendan. Men vilka av kandidaterna är de verkliga miljökamparna – och vilka ägnar sig hellre åt andra frågor? Vi har satt miljöbetyg på de svenska politikerna.

Naturskyddsföreningens granskning av EU-kandidaterna:
www.naturskyddsforeningen.se/val

När vinden vände vid Fulufjället

Idag är området södra Skandinaviens största skyddade vildmark. 350-åriga tallar föll till marken med kraftfulla brak. Torrakor av ännu högre ålder kapades systematiskt. Förvisso värdelösa för mas-saindustrin, men hygget skulle vara ”rent och snyggt”. Den levande skogen fraktades bort på en nybruten väg i fjällslutningen. Kvar stod enstaka kortvuxna och ledsna fjälltallar på uppskattningsvis mer än 500 år.

Avverkningen intill Fulufjället 1984 av Korsnäs-Marma visade sig senare delvis ha skett innanför reservatsgränsen.

Fjällskogsstriden rasade i Sverige och jag minns den omtalade av-
verkningen särskilt väl, eftersom jag kunde avslöja den i ett report-
age i Sveriges Natur och Dala-Demokraten.

Läs fortsättningen av Bengt Oldhammers artikel här:

<http://dalarna.naturskyddsforeningen.se/2014/05/06/nar-vinden-vande-vid-fulufjallet/>

Bedrövligt att satsa på flygplatsen i Sälen

Sälens flygplats fick 250 miljoner i statliga bidrag. Ett beslut som går stick i stäv med vad vi behöver göra för att hindra katastrofala klimatproblem. Naturskyddsforeningen Dalarnas ordförande Ulla Magnusson är mycket upprörd:

– Hur kan man satsa så mycket regionala och statliga pengar på något som förstör klimatet så mycket? Varför inte satsa dessa pengar på järnvägen, t ex Västerdalsbanan? Delar av jorden blir obeboelig vid fyra graders temperaturökning!

<http://dalarna.naturskyddsforeningen.se/2014/04/04/bedrovligt-att-satsa-pa-flygplat-sen-i-salen/>

Tillväxtens dilemma

Stellan Tengroth är civilingenjör, författare och föreläsare. Han har bl a skrivit ”Tillväxt till döds” och varit redaktör för antologin ”Att svära i kyrkan – 24 röster om evig tillväxt på en ändlig planet”. Tillväxten har varit bra, men tyvärr är den inte längre möjlig. Politiker och ekonomer vågar inte berätta, men vilken 10-åring som helst inser det: *Kejsaren är naken – tillväxten är omöjlig!*

Ambitionen var att väcka tankar, kanske så lite oro, men också att hitta det hoppfulla och ge styrka.

<http://dalarna.naturskyddsforeningen.se/2014/03/28/tillvaxtens-dilemma/>

Naturguidningar för invandrare

Erbjudande till SFI-elever, ensamkommande flyktingbarn, invandrarföreningar 2014: Gratis naturguidning! Lär känna naturen i Dalarna. Guide är Mesud Djangoi som tidigare arbetat med naturguidningar på Göteborgs Botaniska Trädgård. Kontaktperson: mesud.djangoi@gmail.com, 0736-15 85 15.

<http://dalarna.naturskyddsforeningen.se/2014/04/17/naturguidning-for-invandrare/>

Läs Stefan Rämgårds artikel i Mora Tidning (även foto ovan):

<http://www.dt.se/nyheter/mora/1.7064386-naturvandring-for-invandrare>

Radikalisera klimatpolitiken – skriv på! 16 000 har redan gjort det!

Rapporten från FN:s klimatpanel visar att situationen när det gäller klimatet är ytterst allvarlig. Skriv på uppropet för en mer radikal klimatpolitik: <http://www.radklim.nu>

Vi är nu över 16 000 undertecknare och består av en utmärkt samling av kända miljöprofiler, allmänt respekterade medborgare, framträdande akademiker, konstnärer av olika slag och andra engagerade människor.

Sprid gärna annonsen <http://radikalisera klimatpolitiken.nu/nyhetsbrev/Klimatuppprop.pdf> och vår första tecknade film ”Svante och klimatförändringarna”: <https://www.youtube.com/watch?v=94Kzvri0m38>

Bästa hälsningar Nätverket Radikalisera klimatpolitiken nu
<http://www.radikalisera klimatpolitiken.nu>

<http://dalarna.naturskyddsforeningen.se/2014/04/03/radikalisera-klimatpolitik-en-skriv-pa/>

Natursnokarna på IKEA

Sista helgen i april fanns Naturskyddsforeningen på IKEA i Borlänge och gjorde reklam för Natursnokarna, vår barn- och familjeverksamhet. Gissa bajset, gissa knoppar som Vasse Aspe, Hårige Rönn och Eka Papiljott, fågelhörna med målarbilder, holkar och bon m.m. lockade besökarna.

Se fler bilder på <http://www.facebook.com/media/set/?set=a.854607891234346.1073741829.163606283667847&type=3>.

Du behöver inte vara med på Facebook för att se detta.

Var med och rädda grodor, paddor och salamandrar!

Vill du vara med och hjälpa våra groddjur? De har blivit färre och försvunnit från många platser där de tidigare fanns. Nu på våren lever de extra farligt när de ger sig ut på sina vandringvägar, från vintervistat till de sjöar och dammar där de parar sig.

Rapportera var du sett groddjur och få tips hur du kan skydda dem på <http://www.naturskyddsforeningen.se/nyheter/var-med-och-radda-grodor-paddor-och-salamandrar>

Klädbytardagen – succé igen!

Naturskyddsforeningen arrangerade åter "Sveriges största Klädbytardag" lördagen den 5 april, på 100 ställen i hela landet. I Dalarna var det klädbyte i Falun, Mora (på 2 ställen) och Orsa. I Mora byttes 370 + 1500 plagg.

Stefan Westerling och Daniel Stor, som studerar Design av digitala medier på Högskolan Dalarna, gjorde som examensarbete en animerad kortfilm inspirerade av Naturskyddsforeningens miljöarbete.

Se "Ett miljösamt klädval" <http://www.youtube.com/watch?v=4ySqT8Uuo20>

Kemikaliebantarna

Via en studiecirkel på distans får hushåll i Dalarna kemikaliebantar-uppdrag via mail. De handlar om mat, hygienprodukter, att plastbanta, bygg/inredning, städning och textilier.

I uppdraget "Badskumt" fick kemikaliebantarna inventera sina badrumsskåp. Av totalt 218 inventerade produkter var 11 miljömärkta, dvs 5 %. Parabener hittades i 25 produkter, triclosan/klorhexidin/silver i 2, kationer (-isotiazolinone) i 7 och parfym (ftalater) hittades i de flesta av produkterna. Ingen produkt i dessa hushåll innehöll zinkpyrithion eller PPD.

» Citat Badskumt:

Wow, vad mycket olika saker vi hade. För att vara någon som tycker sig vara ganska medveten om vad hon köper kändes denna inventering som en ögonöppnare. Det trodde jag inte. Mycket onödigt och mycket skräp.

Även om vi är förhållandevis medvetna är det svårt att vara konsumtionskritisk när man inte riktigt vet vad man letar efter på innehållsförteckningen. Denna inventering har därför varit till stor hjälp.

Vi kommer helt klart att leta nya märken schampo och duschkräm, och vara mer noga att titta på innehållet, vad gäller t ex parabener.

Planen nu är att minska antalet produkter i våra badrum, och återgå till att ha ett basutbud som är miljömärkt. Svårigheterna visar sig ju komma mest vid "styling" som hårvård och smink.

Vi har hittat några recept på tvålar och krämer, men vi har ännu inte testat att tillverka egna produkter.

I uppdraget plastbanta fick hushållen undersöka om de hade något gjort av plasterna märkta med siffran 3, 6 eller 7 i en triangel och/eller plaster som luktar starkt, känns kladdiga/feta? Dessa bör undvikas, rensas bort.

» Citat Plastbanta:

Konservburkar undviker vi numera, liksom teflonpannor. Gjutjärn är utmärkt.

Det är lite jobb, men det är även skönt när man har gått igenom och fått en del rensat :)

Lär mej massor av nytt för varje uppdrag och gör nu mer medvetna val, det känns bra.

Har varit och inhandlat nya träskärbrädor och förvaringsburkar i glas samt plast nr 2.

Att gå på plastjakt i vårt hem var inget muntert uppdrag. Vi planerar att fortsätta vår plastjakt med inställningen att byta ut plastföremål till andra material i möjligaste mån.

En positiv sak i plastjakten i detta plastrika hem är ändå att vi bara hittade en leksak som luktade tydligt av plast och att vi inte hittade något som kändes kladdigt.

<https://naturkontakt.naturskyddsforeningen.se/grupper/kemikaliebantare/filebox/>
<http://dalarna.naturskyddsforeningen.se/2014/02/24/496/>

Kalendarium för maj

3-11/5	Naturvänliga Veckan, se www.naturskyddsforeningen.se
10/5	KemNet-träff Stockholm, ylna.grudd@naturskyddsforeningen.se
10/5	Leksand Djupbäck naturreservat. Kontakt: Petrus Tegnér
10/5	Falun, Vårfagning och humlespaning. 10.00, Sågsbo Kontakt: Mattias Ahlstedt, 0730 39 54 61
11/5	Naturvård på våra ängar. Brändan Åberga. kl 09.00. Roland Öjeskog 070-245 53 75, Håkan Rundström 070-665 13 85
10/5	Mora, Bygg vildbihotel! Tingshusparken kl 10-13 Sonja Viklund 070-24 14 268
11/5	Malung, Sälen. Fågelskådning, tipspromenad vid Tisjön. Samling kl 7.00 vid Malungs sjukstuga.
11/5	Rättviks Naturskyddsförening fyller 40 år. Naturstig genom Dalen. Start från Storåkersvägen kl. 10.00-10.30.
11/5	Möt våren i Säterdalen. Kontakt Säter: Staffan Jansson 0225-534 56 Borlänge: Kristina Homman, 070- 332 85 18
15/5	Dalarnas Vattenråd
16/5	Bokbytardag Mora bibliotek & Kulturhus.
16/5	Falun, Staberg, Kurs Odlar gamla frösor. Arr. länsstyrelsen. www.lansstyrelsen.se/dalarna/aktivitetskalender .
17-18/5	Rättvik, Dalarnas Trädgårdsmässa, www.prmedia.se
17-18/5	Malung-Sälen. Kurs i hyggesfritt skogsbruk,
18/5	Mora. Ätbara växter i naturen för nybörjare. Hemus skidstadion Kl 10-12. Mesud Djangoi 073-615 85 15
18/5	Gagnef, Storhälla, Flosjön. Samling vid Dalviks kvarn, Djurås kl 8. Kontakt: Pelle Florell 61 590
18/5	Falun, Natursnokarna – Grodans år. Rottneby Naturreservat kl 10. Hemfärd kl 12. Kontakt: Eva Bååth-Holmqvist, 0703-55 11 98
18/5	Orsa, Sådd Allmogeaekern på Brantudden vid småbåtshamnen. Samling 09.00 Ledare: Roland Öjeskog 070 2455375
18/5	Vandring Koppången. Samling bibl 9.30. Lasse Bjöns, 070 344 914
20/5	Borlänge, EnergiIntelligent Dalarnas seminarium, tema hållbara transporter www.energiintelligent.se
21/5	Betteseminarium, Borlänge www.lansstyrelsen.se/dalarna
22-23/5	Kurs i Story-telling, Naturum Siljansnäs www.cnv.nu
24/5	Mora, Växtmarknad Kaplagården 11-13, Ylva Grudd 070-827 17 07
24-25/5	Natursnoksledarkurs, Borlänge http://www.naturskyddsforeningen.se/vad-du-kan-gora/kalender/natursnokskurs-i-borlange-0
24-25/5	Mässa: I skog och mark, Falun www.prmedia.se
25/5	Borlänge, Stigtrampdag i samverkan med Friluftsrådet. Kristina Berggren 0243 21 93 15, 0702 51 87 53
25/5	Val till EU-parlamentet www.naturskyddsforeningen.se/val
25/5	Orsa, Naturvård på våra ängar. Grafskänget Skattungbyn. Roland Öjeskog 070 2455375, Håkan Rundström 070 6651385
25/5	Falun, Gökotta på Kivnåbben. Eva Bååth-Holmqvist, 0703 55 11 98
23-28/5	Pär Holmgren & Staffan Lindberg http://elmopedturnen.se/ 23:e Falun, 25:e Sälen-Mora (Elmopedsvasaloppet) och 28:e Hedemora
27/5	KemNet-träff Borlänge
30/5-1/6	Inventeringskurs skog, skalbaggar, Örebro www.naturby.se
30/5-1/6	Kurs spårning och förebygga illegal jakt, APU Ranger Nyhammar
31/5	Mora, Familjedag Liljeholmens Bondgård i Våmhus från kl 10. www.liljeholmensbondgard.se . Ulf Jernberg 070-176 37

Naturvänliga veckan är 3-11 maj

Vill du hjälpa till att göra livet bättre för växter och djur i din närhet? Naturvänliga veckan, i år 3-11 maj, är Naturskyddsföreningens återkommande aktivitetsvecka för naturen. Då gör vi enkla och roliga saker för att gynna vilda växter och djur. Bland annat finns inspirationsmaterialet 69 naturvänliga idéer för praktiska naturvårdsåtgärder.

Läs mer på <http://www.naturskyddsforeningen.se/nvv2014>

Kurs i hyggesfritt skogsbruk

Hyggesfritt skogsbruk enligt Lübeckmodellen, teori och praktik. Två dagar som ger grundläggande kunskap om hur man praktiskt bedriver ett hyggesfritt skogsbruk och några saker som är viktigt att tänka på.

Samling på Malungs Folkhögskola lördag 17 maj kl 8.30. Klädsel efter väder. Vi kommer att vara utomhus lördag eftermiddag samt hela söndagen. Medtag egen fika och matsäck.

Mer info och anmälan: 0280-702 50 el. 070-320 70 61,
bertil.helmersson@naturskyddsforeningen.se

Inbjudan: <http://dalarna.naturskyddsforeningen.se/kalendarium/>

Kemikalienätverksträff 27 maj

Är du intresserad av hur kemikalierna påverkar din vardag?

Har du funderat på hur vi kan göra barnens uppväxt bättre?

Har du undrat hur mycket bisfenol du får från kaviartuben?

Boka in 27 maj kl 19 i din kalender! Då träffas kemikalienätverket. Du som redan är medlem, eller du som funderar på att bli, kom och ha det trevligt med oss. Tanken är att vi ska ses regelbundet för att tillsammans jobba mot ett bättre samhälle. Vad och hur vi ska göra kommer vi på tillsammans. Liten eller stor insats från din sida spelar ingen roll, men tillsammans är vi starka och kan påverka.

Mejla Anja på info@anjalenner.se om du vill komma så får du mer information om var vi ses. Träffen kommer att bli i Falu-Borlänge området.

Kurs spårning och förebygga illegal jakt och utrotning av vilda arter

Nyhammar, Ludvika 30 maj-1 juni.

Deltagaravgift: 700 kr som går till Stiftelsens verksamhet.

Anmälan: Margareta Wikström, 070-66 87 146
margareta.wikstrom@naturskyddsforeningen.se

Bankgiro: 803-6162, APU Ranger. Betalas in vid anmälan.

Inbjudan på <http://dalarna.naturskyddsforeningen.se/kalendarium/>
Program samt mer info får du vid anmälan.

Kalendarium för juni

1/6	Orsa, Naturvård på våra ängar. Hällbergs fåbodar med Gökotta. Roland Öjeskog 070 2455375, Håkan Rundström 070 6651385
2/6	Rättvik, Konferens om matsäkerhet, Rättvik, asa_ringstrom3@hotmail.com (prel)
5/6	Naturnatten, www.naturskyddsforeningen.se Ordnas i: Säter, Karin Stigsdotter 070-475 63 03 Gagnef, Ragnar Nyberg 0241-61 282 Orsa, Ewa Andersson, tel 0250-41721. Rättvik, Rolf Lundqvist Mora, Hans Persson 0250-211 75 Malung-Sälen och Vansbro
6-8/6	Klimatriksdag 2014, se www.klimatriksdag2014.se Norrköping
6-8/6	Inventeringskurs skog, tema mossor, Örebro, se www.naturby.se
7/6	Särna, Fågelmorgon vid Översjökölen. Samling kyrkoparkeringen i Älvdalen kl 6.00. Mattias Högberg.
7/6	Pingstafestvandring Solvarbo-Säter med Sätters hembygdsför.
8/6	Orsa, Fjärilskådning. Roland Öjeskog tel 070 2455375
10/6	Leksand, Klibergs naturreservat. Annika Varghans 070-224 82 68
11/6	Nästa Dala-Natur i brevlådan
13-15/6	Riksstämman med nätverksträffar Örebro www.naturkontakt.se
15/6	De Vilda Blommornas Dag, www.sbf.c.se / www.dalafloren.se
15-18/5	Natursnoksläger Örebro www.naturkontakt.se

Kalendarium för juli

18-20/7	Skogsfestivalen, Örebro
29/7-3/8	Forskningsresan, Arvidsjaur

Länets och riks aktiviteter: <http://dalarna.naturskyddsforeningen.se/kalendarium/>
Kretsarnas aktiviteter finns på resp. hemsida av formen <http://kretsens.namn.naturskyddsforeningen.se> eller på <http://dalarna.naturskyddsforeningen.se/kretsarna/>

Dags för en ny skogspolitik!

All miljöpåverkan har ett pris. Men vem ska betala? Vår generation, eller framtida? Gammelskogens ovanliga arter som trängs undan? Markägare eller skattebetalare? Nu vänder vi på alla stenar och ger förslag på hur en ny skogspolitik bör se ut för att möta framtidens utmaningar, en skogspolitik som tar hänsyn till skogens alla värden. Läs mer på: <http://www.naturskyddsforeningen.se/nyheter/dags-en-ny-skogspolitik>

Debattartikel: Helhetsperspektiv på skogen

För att kunna uppnå ett hållbart skogsbruk krävs en helhetssyn på markanvändningen över hela landarealen. Det krävs planering på landskapsnivå. Naturskyddsforeningen menar därför att skogsvårdslagen måste inarbetas i miljöbalken, det regelverk som styr annan exploatering av naturen. Först då blir en helhetssyn möjlig, vilket är en förutsättning för en långsiktigt hållbar markanvändning.

Läs hela debattartikeln på: <http://dalarna.naturskyddsforeningen.se/2014/04/16/debattartikel-helhetsperspektiv-pa-skogen/>

Örnmärkning i Dalarna Foto: Christer Larsen

Inventering av kungsörn i Dalarna

Kungsörnen har i slutet av året verkligen varit på tapeten. Regeringens rovdjursproposition har nu beslutat om en referensnivå på 150 lyckade häckningar vilket är en drastisk förändring mot tidigare 600 lyckade häckningar som fastställdes i åtgärdsprogrammet och förvaltningsplanen för kungsörnen som antogs för bara drygt ett år sedan. Kungsörnen har haft en negativ utveckling under det senaste decenniet där både andelen lyckade häckningar och ungpåproduktionen minskat kraftigt.

Kungsörnsinventeringarna i Dalarna genomförs tack vare en handfull entusiastiska inventerare som brinner för sin uppgift och lägger ned en stor del av sin fritid på örnnarna. Det finns en skrift som man kan rekvidrera gratis från Länsstyrelsen som heter "Inventering av kungsörn i riksintresseområdena för vindkraft i Rättvik, Mora och Orsa"

<http://dalarna.naturskyddsforeningen.se/2014/04/17/kungsorn-i-dalarna/>

Naturvårdare anmäler körskador

<http://www.dt.se/blajus/brott/naturvardare-anmalar-korskador>

Betraktelse över miljötank förr och nu

<http://orsa.naturskyddsforeningen.se/2014/05/01/miljotank-hos-aldre-och-yngrer/>

Naturskyddsforeningen
Dalarna

Naturskyddsforeningen Dalarna, Strandg. 10, 792 30 Mora, tel/fax: 0250-166 33, mobil: 070-273 91 55
e-post: kansli.dalarna@naturskyddsforeningen.se, Hemsida: <http://dalarna.naturskyddsforeningen.se>
Facebook: <http://www.facebook.com/naturskyddsforeningen.dalarna>, Org.nummer: 883201-6706